

98 Lib. I. de publica Martyrum

*Ensignia re-
ligionis
Martyres
publice ge-
stabant.*

næ religionis, quam colebant, & summa constantiæ propugnabant, documentum illustre. Crux videlicet è collo pendens, Agnus Dei, Rosarium Virginis, medallium Christi, Deiparae, aut Sancti alicujus imagine insignitum, & alia orthodoxæ fidei testimonia de collo suspensa. Uti nunc faciunt Japonii neophyti, Helvetii, alijque ferventes Catholicæ, qui inter Hæreticos, vel Infideles degentes liberè, & constanter suam fidem publicè profiteri volunt, & pro illius confessione Martyrum subire, ut frequenter subeunt. Firmat hanc suam interpretationem ex veteri Gentilium, & Judæorum impiorum more portandi in annulis, armillis, gemmis, aut laminis è collo pendentibus, Deorum suorum imagines, vel etiam eorum, quos amabant, & colebant. Cuius confuetudinis indicia sunt aperta in facies Litteris: Gene. 35. 4. & ibi Augustinus quæst. 112. super Gene. & Chrysostom. Homil. 35. Lyra, & utraque Glosa. Quod etiam spectat Jeremias c. 17. 1. Pii verò Judei avitæ religionis non immemores, & divinæ religionis obseruantissimi, phylacterium aliquod suæ religionis, aut aliquam imaginem rerum, quas amabant, tenebant in familiaribus ornamenti. Ad hunc sensum trahit Sanctius verba Prover. 36. 5. & Ps. 3. Ad quam amanuim confuetudinem allusisse videtur Dominus Isaiae 49. 16. Hoc breviculum est eorum, quæ latè, & eruditè probat Sanctius ad c. 44. Ilaia v. 5. & in Cantica Prolegomeno 10. & ante illum nostrum Martinus de Rœ par. 2. singularem lib. 4. c. 3. diserte admodum, & argutè. Ex hac ergo confuetudine conjectura fit; Gentiles mutata religione, servasse antiquam confuetudinem, & pro Deorum suorum imaginibus gestasse veræ religionis insignia suprà numerata: quæ præclarum sunt veræ religionis documentum, & aperta quædam ac libera Catholicæ fidei testificatio, quam suo obsignarunt cruore Martyres divinissimi. Et hoc illud est, quod Isaías ait: *Et in nomine Israhel assimilabitur.* Et quod Christus expostulat Canti. 8. 6. *Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum: quia fortis ut mors dilectio, &c.* Id est, meam imaginem gesta in medallio ad cor, & ad armillas brachiorum appenso, vel in annulis digitorum cælatam, ut sit publicum testimonium fidei, quam collis, & tuæ erga me dilectionis; pro qua & cruciamenta, et mors ipsa subeunda tibi generose. Sic explicat Philo Carpathius.

C A P U T X I X.

Martyrum testimonia sunt septem Voces, sepiem Tonitrua, septem Echo, de quibus Ps. 28.

*Psalmi ar-
gumentum.*

361 **M**ulta haec tenus inculcata sunt circa hujus Psalmi argumentum videnda apud Lorinum. Meam ego cogitationem paucis aperiam pro præcepto instituto Martyribus perquam glorioso. Et quidem Psalmi hujus argumentum esse excellentissimum, & sublimè, ad Christum, Christianamque rem publicam spectans cum intuitu ad veteris Synagogæ glorias, sentiunt sacrorum Enarratorum plerique, noster præsertim Alcasar. Historia, quæ hic tangitur, respicit Davidis bella à Deo Gentibus illata pro spatiando

tanti Regis imperio: respicit necnon partas victorias, & inductam religionem; postquam tabernaculum, & arca fœderis in Sionis arce collocata sunt magnâ utique pompa, & maiestate, ut liquet ex lib. 2. Regum 6. & 1. Psal. 15. Quod innuit titulus ipsius Psalmi: *In consummatione tabernaculi.* Et licet hæc tangantur, celebratur potissimum sensu principe, Ecclesiæ bellum, quo Gentiles ad Christianam religionem erant inducendi, triumphi Ecclesiæ illustrissimi, & Evangelii dilatatio, post primitivam ejus fundationem, quæ tantoperè erat à Tyrannis impugnanda: & appellatur *consummatio tabernaculi.* Et quia Martyrum prædicatione, & testimoniis, quæ suo ipsi sanguine consignarunt, Ecclesia fundata est, habilita, & toto terrarum orbe vehementer ampliata; suspicor portendi septem illis vocibus vocalia ipsum Martyrum testimonia usque ad sanguinis effusione, ac vitæ dispendium. Et cur hæc interna interpretatio non admittenda est, cum soleant communiter hæc voces accipi de prædicatione, & magna Prædicatorum Evangelicorum in diendo libertate?

362 In primis, septem voces enumerat purens Vates, & omnes, ac singulæ dicuntur esse *Voces Domini.* Cur *Domini*, si Martyrum

Voces Domini.

Christum publicè consentientium voces esse, id est autumamus? Primo, quia *Domini*, vel *Dei* eximè, di-

vinissima.

esse dicuntur in divina Scriptura, quæ maxima sunt, quæ præstantissima, & quasi divina aliquâ participatione. Gene. 23. 6. ut *Prin-*

cipex Dei, cedri Dei, montes Dei, homo Dei, ca-

stra Dei, exercitus Dei, & vulnus Dei. Sic etiam Martyrum voces doctrinæ revelatae at-

testantes, dicuntur esse *Voces Domini*, id est, eximia, excellētissimæ, divinissimæ, ac di-

In Martyria-

vina quadam majestate illustratae, & anima- bus sublimi-

tae. Quid certius ex sacris litteris, & Patri- ter infonan-

bus? Ut enim præclarè S. Cypri-

ti. Martyrii non longè ab initio: Quid tam

S. Cypri-

magnum, argue pulcherrimum, quām inter tot circumstantium gladios, libertatis suæ Domini-

num, ac salutis autorem, repetita sepius voce

protestari? Ast unde hæc Martyrum confe-

fessioni sublimitas, magnitudo, & pulchritudo?

Quia dum inter tot cruciamenta, & mortis

discrimina, Christum, Christianamque reli-

gionem Martyres protestantur; non tam ipsi,

quām Deus ipsissimus Confessionis voces ef-

format, utens suorum confessorum linguis,

veluti instrumentis maximè accommodis ad

Dei maiestatem exprimendam.

363 Claret hoc ex Christi verbis (apud Matt. 10. 19.) Apostolos suos allocuentes, &

Martyrum universim omnes Ecclesiæ fideles Martyrof-

voces non

ficiendos. Cum autem tradent vos, nolite co-

tare quomodo, aut quid loquamini: dabitus

Dei, enim vobis in illa hora quid loquamini: non

Matt. 10. 19.

enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Pa-

tris vestri, qui loquitur in vobis. Ubi Remigius relatus à S. Thoma in Catena, rectè obseruat; Duo autem dicit: quomodo, aut quid: Remigius.

quorum unum refertur ad sapientiam, alte-

rum ad oris officium. Quia enim & ipse sub-

ministrabat verba, quæ loquerentur, & sapien-

tiæ, quæ ea preferrent, non fuerat necesse sa-

ctis predicatoribus quid loquerentur, aut quo-

modo. Certè excelsa Martyrum sapientia,

quæ tantoperè emicat in publica fidei testi-

ficatione, & verba majestate, & splendore plena, adeo superant humanum captum, ut

non

Testificatione, Cap. XIX.

99

illa Mart. verba: *Non enim vos estis, qui lo-*

Matt. 10.

quimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loqui-

zo.

tur in vobis: id est, Spiritus Sancti in respon-

S. Hieron.

dendo gratia ministrabitur. Unde Martyrum

ora appellari solent Spiritus S. organa, ob ser-

mones gratia, suavitate, & sale plenos. Sic S.

Petrus Damianus Ser. 62. de S. Stephano, Te-

Martyrem rapit sibi Spiritus Dei, & ex

ora, Spiritus

S. organa.

2. Pet. 1.

lib. 4. Epis. 228. quomodo Salvator dixerit;

Ne sitis soliti quomodo, aut quid loquamini;

cum Ecclesiæ Pontifex Petrus 1. Epis.

cap. 3. 15. præcepit, simus parati semper

ad satisfaciendum omni poscenti nos rationem.

de ea, quæ in nobis est spe. Videntur hæc Chri-

stii, & Petri monita inter se contrarii? Quid

ergo? Respondet luculentè: Scire debes,

nullam in his contradictionem inesse. Alterum

enim de Martyrio dictum est; alterum vero de

doctrina. Quando enim in cœtu amicorum est

agendum, tunc & nos jubemus esse solici: ab-

surdum enim sit, nescire id, quod nos docere velle

alios pollicemur. Quando autem iudicium ter-

ribile ante oculos est, & frequens populus, &

rabiōsi carnifices, & omni ex parte metus in-

gruit, tunc vero sum se auxilium prebiturum

promisit Deus. Erat enim revera maximum

quiddam, homines ejusmodi, qui mutante (ut

si loquar) ac silentio non multum à pīcibus

differebant. Tyrannus sedentibus, & pīfētēs,

atque tribunis militum astantibus, & gladiis

nudatis, omnibus illis inter se se contra ipsos

conspīrātibus, vincōs ingredi in ipsum con-

*spēctum, defixōs in terram vultu, vocem rum-*ps.**

pere potuisse. Itaque meritō isti quidam divina

fruuntur ope. Pro ope est in texu Græco Ifidori

ponit, id est auxilio, potentia, qua operamur: &

inde opes plurali divitias significant, quia hæ-

sunt instrumenta potentiae. Divina ergo poten-

tia, id est, Patris Omnipotētia, opus est,

ut Martyres infraeo pītōre, & voce libera,

doctrina revelatae attestentur coram Tyranni

potentia, & rabiōs armatis, et omnem, adver-

fus Christi Confessores, carnificinæ apparatum

exponentibus.

364 Res est clarior de æterni Filii Sapientia

in Martyrum testificationib⁹ promicante.

Ipse enim promittit Luke 21. 15. suis Mar-

tyribus: Ponite ergo in cordibus vestris non

præmeditari quemadmodum respondeatis. Ego

enim dabo vobis os, & sapientiam; cui non po-

terunt resistere, & contradicere omnes adver-

sarii vestri. Sapientia quidem indigebant Mar-

tyres, cum illorū piiores illiterati essent, im-

peritos, & babulientes; ut possent humanam illu-

dere sapientiam, & ejus stultitiam demonstra-

re, ut contigit frequenter. Ideo sapientiam

suam abunde illis subministrabat Dei Filius

æterna Sapientia. Recte S. Cyrilus Alexan-

drus, Epis. relatus in Catena sexaginta quinque

Græcorum Patrum in Lucam edita à nostro

Balthasare Corderio. Monet autem, ne pre-

meditentur quid responsuri sint. Accipietis enim

à me sapientiam, & linguam inexpugnabilem.

</div

loquitur: accipe filium tuum dilectum, & offere mihi in hoc locauistum. Aries Abraham maturus ad innocentiam, grandævus ad fidem, perfectus ad hostiam, paratus ad holocaustum; afferebat filium suum, filium arietis; imo se immolabat in filio, sanctificabat mentem suam, latificabat fidem suam, ut esset idem victimæ, & Pontifex, sacerdos & sacrificium. Patris erat passio ibi tota, ubi filius immolabatur, ignavus filius sistebatur, nesciens filius apitabatur vinclitus, ut tolleret de passione Martyrium. Certè Abraham typum gessit Apostolorum, Isaac verò Martyrum. Tam Abrahamus, quam Isaacus (ut alibi ostendam) Martyr splendore sunt irradiati, ut Apostolorum, ac reliquorum fidelium Martyrium adumbrarent, quorum primi jure arietes nominantur, secundi vero agni, illorum filii. Ideò Abrahami brachium gladio jam jam irruente armatum suspenditur cælestis vocis imperio. Isaac autem nec leviter laeditur, indemnis, & salvus reservatur. Cur ita? Quia alias victimas Deus sibi procurabat; non tam Abrahami, & Isaac, quam Apostolorum, & reliquorum Ecclesiæ Martyrum peragendum sacrificium, & victimas consumandas avide spectabat. Ideò subtextit Chrysologus: *Afferte Domino filios arietum: filios Patrium, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum. Christianus modo ut affterat, admoneatur: quando grex Dominicus fidei taxatur in pastu: quando agnos suis cælestis pastor ad ovile Domini cum vult deferri.*

368 Si verò hos agnos ad lanienam deductos cupis balantes audire, preme illa Christi verba omnes Martyres alloquentis: *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Vertas etiam, sicut agnos; nam Græcè, & Hebraicè iisdem vocibus & oves, & agni significantur. Si ergo agni sunt in medio luporum, obmutescunt, ut solent oves, & agni coram lupi? Non ita erit: nam subditur statim: dabitur vobis in illa hora quid loquamini, &c. Hic jam præclarè S. Hilarius Canonem 10. in Matt. circa medium, agnovit in hac verborum subministratio Martyribus exhibenda coram Tyrannis, arietem ad victimam Abrahamo oblatum, & inter vetores repertum divina quidem dispositione. Haec ejus verba: *Monet traditis abesse oportere curam responsionis, sed expetandum potius quid Spiritus Dei suggesterat. Quia fides nostra omnibus præceptis divina voluntatis intenta ad responsionem scientie instruetur, in exemplo habens Abraham, cui postulanti ad hostiam Isaac, non defuit Aries ad victimam. Et ideo sequitur: non enim vos estis qui loqumini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Quid hoc? Quid commune habet data caritas Martyribus elocutio cum ariete, seu agno miraculose demonstrato, & mactato postea ab Abraham? Præsignabantur quidem per illum agnum re ipsa litatum nostri Martyres, quibus subministranda divinitus erant verba, os, sapientia ad fidei testificationem, quam suo sanguine consignassent. Portendebatur perfectum sacrificium tunc oris, tunc perfectæ mortis, quo gaudet Deus vehementer. Agnos exoptabat balantes, quin ad Tyrannorum immanitatem obmutescerent. Rem adhuc illustro.**

369 Ex Ps. 65. qui est illustris prædictio viatoria, quam Ecclesia de Gentibus, à quibus

Martyres
balantes
agni coram
lupis.

Matt. 10. 16.

Abraham
typus Apo-
stolorum Isaac
Martyrum.

s. Chrys.

Vox Domini super aquas, Deus majestatis intonuit; Dominus super aquas multas. Per aquas intelligo nationes Ecclæsiam divexantes; per aquas multas vehe- Aquis mul- mentiores multarum Gentium afflictiones tribulationes adversus Christianam religionem excitatas, designatae. Isai. cap. 17. 12. & c. 38. 2. Sicut impetus aquarum multarum inundantium super terram. Jere. 50. 42. Ezechi. 1. 24. & c. 43. 2. Et in Psalmis frequenter Ps. 68. 2. & Ps. 123. 4. & Apoc.

12. 15.

12. 15. Flumen illud, quod ex ore suo Draco dicitur evomuisse, multi ex Interpretibus putant esse turbam, & violentiam persecutionum, & persecutorum, quos submittit Antichristus, ut fideles capiantur, & occiduntur. Vel etiam, ex nostri Alcasaris mente, flumen illud significat Neronem, qui primam illam, eamque truculentam persecutionem contra Christianos excitavit. Ad hæc, voce hac primâ bene magnâ super aquas multas, designari reor potissimum Martyrum prædicationem, & vocalia testimonia validissimè intonantia super Tyrannorum clamores, & vexationes vehementes, sumptâ metaphorâ à tonitruis, quorum vehemens, atque horribilis strepitus longè superat multarum sonitum, & vim aquarum.

371 Nostræ cogitationi splendorem concilio ex aliis ejusdem pii Vatis cantilenis. Ps. 92.

3. ubi sensu principe agitur de persecuzione à Gentilitate in Christi Evangelium conciata. Elevaverunt flumina Domine, elevaverunt flumina vocem suam. Elevaverunt flumina fluctus suos, à vocibus aquarum multarum.

Mirabilis elationes maris, mirabilis in altis Dominus. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Quorum verborum sensum accipe à magno Ecclesiæ Doctore Augustino, cui ex more suo accinunt Beda, & Bruno.

Quærerit ergo ille, quæ nam isthac flumina non solum loquentia, sed fortiter, & exacerbè voces suas elevantia? Statuit, flumina esse Apostolos Martyres, & reliquos Ecclesiæ fidèles Martyrio coronatos, propter publicas ac liberas confessionis voces, quas ab Spiritu S. accepérunt. Petrus nondum erat flumen, quando interrogatio ancillæ ter Christum negavit dicens, nescio hominem. Hic timens menitur, nondum est flumen. Ubi autem impleti sunt Spiritu S. accersierunt eos Judæi, & præcepérunt eis, ne omnino loquerentur, neque docerent in nomine Jesu. Petrus autem, & Joannes dixerunt ad eos: si justum est coram Deo, ut vobis obediamus magis quam Deo, judicate: non enim possumus quæ vidimus, & audivimus non loqui. Elevaverunt ergo flumina voces suas.

Ecce flumina voces suas elevantia, id est, Martyres Christianæ fidei constanter, ac fortiter attestantes. Ut verò appareat, has voces elevari super aquas multas, id est, Tyrannorum minas, & cruciamenta; subnecit David, de persecutionum fluminibus, Elevaverunt flumina fluctus suos à vocibus aquarum multarum. Quod ita explicat Augustinus: *Cum capisset Christus tantum vocibus prædicari, capit trasci mare, caperunt crebescere persecutions. Sed quid inde? Abruptæ ne sunt, & obrutæ Martyrum voices? Minimè gentium: imo verò etiam vehementiores erant super aquas multas, ac longius personabant: quæ fuit excellens Dei prærogativa suis Confessoribus adstantis, & verba suggerentes. Mirabilis elationes maris, mirabilis in altis Dominus: testimonia tua (Græcè Martyria) credibilia facta sunt nimis.*

Id est, quemadmodum cum magna flumina in mare illabuntur, fluctuum que contra litoris arenam irruentum impetum cohident, fluctus maris, flumina illapsui repugnantes, plurimè elevantur in altum: ita cum dulcia, ac potabilia Martyrum testimonia in saltem Gentilitatis mare ilaberentur, ac vehementer personarent; ma-

P. 92. 3. S. August.

Elevate vo-
ces super a-
quas multas,
id est super
Tyrannorum
persecutio-
nes.

Ps. 92. 3.
S. August.

Sic mirabi-
lis Dens.

Ps. 92. 4.

Ps. 92. 4. S. August.

Ps. 92. 4. S. August.</